A belga népi patikák.

Írta: *Dr. Löwy Ödön,* a kecskeméti ker. munkásbiztosító-pénztár igazgatója.

Az 1907: XIX. t.-c. rendelkezései szerint az Országos Pénztár köteles tagjait gyógyszerekkel ingyen ellátni. Ingyen és természetben, ez a törvény és ennek megfelelően az Országos Pénztár alapszabályainak az intézkedése. Ebből a rendelkezésből logikusan az következnék, hogy a kerületi munkásbiztosító pénztáraknak kötelességük lenne gyógyszertárakat felállítani. Ingyen és természetben így lennének tulajdonképen közvetlenül kiszolgáltathatók a gyógyszerek.

Ugyancsak így lehetne *leggyorsabban* kiszolgáltatni a gyógyszereket. A központi orvosi rendelő mellett ott lehetne találni a gyógyszertárt. A pénztári tagokat vagy azok családtagjait sok munkaidőveszteségtől lehetne megkímélni. A tagok előnyén kívül még nagyobb előnynyel járna magukra a pénztárakra, főleg *pénzügyi* szempontból. A gyógyszerkiadás a pénztári bevételek tekintélyes részét nyeli el. A magyar királyi állami munkásbiztosító hivatalnak az országos pénztár helyi szerveinek működéséről szóló jelentése szerint a gyógyszerkiadás a tagjárulék bevételek 16.9 %-át emésztette föl 1908-ban. Az Országos Pénztár 1909. évi jelentése 3,605.326 darab gyógyszervény kiadásáról számol be 2,903.922 korona 60 fillér értékben.

Hogy milyen eredményes lehet pénzügyi szempontból a pénztárakra nézve a házi gyógyszertár, azt főleg a belga népgyógytárak, különösen a brüsszeli Pharmacies populaires intézménye mutatja, amely a brüsszeli kölcsönös segélyző-pénztárakat a csődtől mentette meg.

Ezeket a népgyógyszertárakat a brüsszeli kölcsönös segélyző-pénztárak munkásküldöttei teremtették. Három egyszerű munkás állt a bölcsőjénél: A. Narcisse, E. Wynincx és I. B. Wets. 1885 óta pedig mind a mai napig Henri Borremans lakatosmunkás a Pharmacies populaires igazgatója.

Mindnyájan benne voltak abban a bizottságban, melyet a segélypénztárak szövetsége küldött ki, azzal a céllal, kutassa ki a módokat, amelyek segélyével olcsó gyógyszereket szolgáltathatnának ki tagjaiknak a pénztárak az eddigi drága orvosságok helyett. A vélemények eltérők voltak. Nagyon sok terv látott napvilágot. Végre megállapodtak abban, hogy maguk nyitnak gyógyszertárat. 1881 február 23-án be is mutatták tervezetüket kiküldőiknek.

Az intézmény létrehozására a szövetkezeti forma látszott legalkalmasabbnak. A szövetkezeti fövény egyes nehézségeit, amely szerint egyesületek nem lehetnek kereskedelmi társaságok tagjai, könnyen megkerülték akképen, hogy minden pénztár nevében egy-egy megbízott szerepelt, mint alapító. Egy részjegy árát 3 frankban állapították meg. A segélyző-pénztáraknak minden egyes tagja után be kellett fizetni ezt az összeget, − nem egyszerre, hanem csak részletekben. Az összes részjegyek értéke 12.000 frank lett volna. De nem várták be, míg ez az összeg befolyik, hanem már 5.915 frankkal megkezdték az üzemet. 1882 január 1-én megnyitottak egyszerre két gyógyszertárat.

Mindegyik gyógytár berendezésére 2500 frankot költöttek s 2500 frank értékben szereztek be gyógyszereket. Az intézmény gyorsan fejlődött, 1884-ben már négy gyógytár működött. Ma pedig már 15 gyógyszertár szolgálja ki a segélyző-pénztárak tagjait.

Már 1887-ben a gyógyszertárak szükségleteinek kielégítésére alapítottak egy központi áruraktárt. Nemsokára azután központi laboratóriumot létesítettek. Itt kerülnek vizsgálat alá az összes kiszolgáltatandó gyógyszerészeti cikkek.

1902 január l-ig a tagok részére 4,869.008 frank értékű gyógyszert szolgáltattak ki s a tiszta nyereség 1,745.100 frankot tett ki.

De nézzük meg az eredményeket közelebbről. Mint láttuk, a részjegyek ára fejenként 3 frankban volt megállapítva, de a tagoknak csak másfél frankot kellett befizetni. Másfél frank befizetése után az üzemet már megkezdették. 5915 frankkal indultak a küzdelembe. Büszkén sorolja föl a népgyógyszertárak hivatalos jelentése, mely egyszersmind ennek az intézménynek történetét ismerteti, hogy ebből a másfél frankból teremtették a következőket:

egy központi árúraktárt, melynek értéke több mint 30.000 frank;

a gyógyszertárt, több mint 50.000 frank értékben, ugyancsak gyógyszereket, több mint 75.000 frank értékben ;

ezenkívül majd két millió frank nyereséget.

Ezek a számok 1902-ből valók. 1911-ben a forgalom eléri az 1 millió frankot.

Érdekes megszámlálni néhány egymásra következő évben a befektetett tőke s a nyereség egymáshoz való viszonyát.

1882-ben 5196 frank nyereség esett 5915 frank tőkére.

1883-ban 8938 frank nyereség, az előbbi tőkére.

1899-ben 199.060 frank nyereség 14.372 frank tőkére.

1326 %-os haszonnal dolgozott a gyógyszertár ebben az esztendőben. A hasznot visszatérítik a tagoknak bevásárlásaik arányában. A gyógyszertárak nem árusítanak semmit sem olcsóbban, mint a többi gyógyszertárak, hanem a nyereség visszatérítésével biztosítják tagjaiknak az olcsóbb bevásárlást. Ha az évi nyereségvisszatérítést szemügyre veszszük, akkor konstatálhatjuk, hogy a népgyógyszertárak körül tömörült segélypénztárak 70%-al olcsóbban jutottak a gyógyszerekhez, mint ha idegen gyógyszertárakból lettek volna kénytelenek szükségleteiket beszerezni.

Kitűnő a gyógyszertárak adminisztrációja is. A büsszeli Pharmacies populaires-szövetkezethez 108 segélyző-pénztár csatlakozott. A szövetkezet élén 21 igazgatósági tag áll. Az igazgatóság delegál 3 tagot a tulajdonképeni vezető-munkálatokra. A három tagú bizottság elnöke a szövetkezet elnöke. Ő az egész intézmény vezetője és irányítója, végzi az utalványozásokat.

A pénztárnok intézi a pénzügyeket. Teljesíti az összes kifizetéseket, fölügyel az alapokra.

A titkárt terheli a kereskedelmi ügyek lebonyolítása. Ő az administrateur gérant. Eszközli a bevásár-

lásokat, megköti a szállítási szerződéseket. Ő veszi föl s irányítja az alkalmazottakat, adja ki a forgalom lebonyolítására szükséges rendeleteket. Beutalja a megérkezett árukat a központi áruraktárba *s megvizsgáltatja a központi laboratóriumban.* Mert minden árut megvizsgálnak, mielőtt a raktárba helyeznék el. Hetenként egyszer összejönnek a fióküzletek vezetői a laboratóriumban s analizálják a legalaposabban a beérkezett árukat. Vizsgálatuk eredményéről jegyzőkönyvet vesznek föl, amelyet mindnyájan aláírnak. Csak az adminisztrációs gérant ismeri a szállítókat s az árakat, úgy hogy *az összes gyógyszertárak vezetőinek fogalmuk sem lehet arról, hogy a megvizsgált áru mely cégtől származhatott,* így a legteljesebb objektivitással, pártatlansággal vizsgálhatják meg az árucikkeket.

Minden gyógyszertár egy diplomás gyógyszerész neve és vezetése alatt működik. Ő rendelkezik a többi alkalmazottakkal. A kereskedelmi vonatkozású ügyeken kívül, a szakdolgokban abszolút rendelkezési joga van. Minden pénztárnak van egy számlája a fiókgyógytárakban, amelyeket a központi raktárakban összesítenek.

A brüsszeli Pharmacies nagyszerű eredményei utánzásra Ösztökélték a többi belga városok lakosságát is. A gyönyörűen fejlődő gandi fogyasztó szövetkezet: a Vooruit 1885-ben, a Le Progrès Jolimontban, a Prolétaiére Louwainban, mindkettő szintén munkásszövetkezet, 1888-ban fölállították a népgyógyszertárakat. Mindenütt az állandó siker jegyében fejlődtek tovább az alapitások.

Természetesen a dolog sehol sem ment simán. Csak úgy zuhogtak a támadások, pörögtek a rágalmak az ifjú intézmény ellen. Nem is lehet rajta csodálkozni, hiszen rendkívüli erős csapásokat mértek a gyógyszerészekre. A parlamentben is szenvedélyes viták folytak a kérdés körül. A Pharmacies populaires hívei azonban rendkívül keményen védekeztek s közülük egyik kijelentette, hogy: „nem hajlandó többé a destillált vízért annyit fizetni, mint a pezsgőért, a pirulákért pedig annyit, mint a drágakövekért.”

A belga szövetkezeti patikák példája is bizonyítja, hogy milyen fényes eredményeket lehet elérni a gyógyszereknek a tagok önsegélyén nyugvó, csupán társadalmi utón szervezett egységes kiszolgáltatásával. Önként következik, hogy a kerületi munkásbiztosító pénztárak házi gyógytárakkal való fölszerelése még nagyobb előnyökkel járna. A fölbukkanó technikai nehézségeket könnyen le lehetne győzni.